

Development of a Questionnaire for the Evaluation of Self-Efficacy related to Body Language and Dance

Banu ÖZEVİN TOKİAN* Sermin BİLEN**

ABSTRACT. The purpose of this study is to develop a valid and reliable questionnaire for the evaluation of self-efficacy related to body language and dance. The pre-test questionnaire comprising 51 items has been revised and the items with item-test correlation value lower than 0.40 have been eliminated to give the questionnaire its final form. The Cronbach Alpha reliability coefficient of the final questionnaire comprising 34 items, of which the items have been gathered into a single factor has been computed as 0.95. A high-quality administration of music lessons with an understanding that music and movement constitute an entity that should not be divided depends on the teacher's self-efficacy related to body language and dance. The development of a valid and reliable self-efficacy scale will allow the determination of the self-efficacy of prospective music teachers in this area and help overcome their deficiencies.

Keywords: Body language, dance, self-efficacy

---

* Dr. Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education, Department of Fine Arts, Music Education. Tel: 0 232 4204882-1533 E-mail: banu.ozevin@deu.edu.tr

** Assist. Prof. Dr. Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education, Department of Fine Arts, Music Education. Tel: 0 232 4204882-1528 E-mail: sermin.bilen@deu.edu.tr

SUMMARY

Purpose and Significance: Kindling the attention of the students and making them focus on the lesson, establishing a healthy communication atmosphere and transforming the learning environment into an effective education environment depend on teachers' ability to use body language as well as on their knowledge of the field and method. Dance plays an important role in the acquisition of body language and communication skills. A music teacher who can use his/her body as a communication tool will comprehend music and movement as an integral pair that should not be divided and will project this understanding which parallels the modern music education concept to his/her lessons. The purpose of this study is to develop a valid and reliable questionnaire for the evaluation of self-efficacy related to body language and dance.

Method: This study is aimed at developing a questionnaire to evaluate the self-efficacy of prospective teachers related to body language and dance in the "Play, Dance and Music" course which is part of the musical education curriculum of the schools of education in universities. The study has been realised with the participation of 189 subjects who study Music Education in various universities and who have taken the "Play, Dance and Music" course.

Results: The pre-test questionnaire comprising 51 items has been revised and the items with item-test correlation value lower than 0.40 have been eliminated to give the questionnaire its final form. The Cronbach Alpha reliability coefficient of the final questionnaire comprising 34 items, of which the items have been gathered into a single factor has been computed as 0.95. A high-quality administration of music lessons with an understanding that music and movement constitute an entity that should not be divided depends on the teacher's self-efficacy related to body language and dance. The development of a valid and reliable self-efficacy scale will allow the determination of the self-efficacy of prospective music teachers in this area and help overcome their deficiencies.

Conclusion: Institutions training music teachers are suggested to make use of the Evaluation of Self-Efficacy Related to Body Language and Dance Questionnaire which is a valid and reliable scale.

Beden Dili ve Dansa İlişkin Özyeterlik Değerlendirme Formu Geliştirme Çalışması

Banu ÖZEVİN TOKİKAN*

Sermin BİLEN**

Öz: Bu araştırmanın amacı beden dili ve dansa ilişkin geçerli ve güvenilir bir özyeterlik değerlendirme formu geliştirmektir. Araştırma çeşitli üniversitelerin Müzik Eğitimi Anabilim Dalında eğitim gören “Oyun, Dans ve Müzik” dersini almış 189 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır: 51 maddeden oluşan öndeneme formu, madde-test korelasyon değeri 0.40’dan düşük olan maddelerin çıkarılmasıyla son şeklini almıştır. Maddeleri tek faktörde toplanan 34 maddelik son formun Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.95 olarak bulunmuştur. Müzik derslerinin müzik ve hareketin birbirinden ayrılmaması gereken bir bütün olduğu anlayışıyla, nitelikli olarak ele alınabilmesi öğretmenin kendini beden dili ve dansa ilişkin olarak yeterli hissetmesi ile ilgilidir. Geçerli ve güvenilir özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi, müzik öğretmeni adaylarının bu alandaki yeterliklerinin saptanarak, eksikliklerinin giderilmesini sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Beden dili, dans, özyeterlik

* Dr.Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Tel: 0 232 4204882-1533 E-posta: banu.ozevin@deu.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Tel: 0 232 4204882-1528 E-posta: sermin.bilen@deu.edu.tr

GİRİŞ

Anlaşılır olan mesajların alınması ve yollanması olarak tanımlayabileceğimiz iletişim, insanın toplumsallaşmasının ürünüdür. Latince “ortak” anlamına gelen *communis* kelimesinden türetilmiş olan communication kelimesinin karşılığı olarak kullanılan iletişim, insanın varolma ve varlığını sürdürme biçiminin bir ürünü olarak değerlendirilebilmektedir (Gürel, 2003:1). İletişim aslında hem kişisel, hem de toplumsal bir süreçtir. İletişim, iki kişiyi ilişki içine sokan psikososyal bir süreçtir (Cüceloğlu , 2002 :13). Nitelikleri ne olursa olsun, iki sistem arasındaki bilgi alışverişini “iletişim” kabul edebiliriz (Dökmen, 2008: 19).

Kişilerarası iletişim söz konusu olduğunda sözlü ve sözsüz iletişim devreye girmektedir. Konuşma dili olarak da adlandırılan sözlü iletişim, en etkili iletişim türü olarak kabul edilmektedir. Dille kurulan bu iletişimde kişilerin “ne söyledikleri” önemlidir. Sözsüz iletişim ise sözlü ve yazılı sözcüklerin dışında kalan ve beden hareketlerini, görünüş özelliklerini, ses özelliklerini, mekan ve uzaklık kullanımı içeren tüm dış uyaranları (Berko et al.,1992:174) içermektedir. Her insan bilinçli veya bilinçsiz sözsüz davranışlar meydana getirir. Eğer alıcı bunları alır ve yorumlarsa o zaman sözsüz iletişim meydana gelir. Sözsüz iletişimde insanların ne söylediği değil “ne yaptığı” önemlidir. Günlük iletişimimizin büyük bir bölümü sözsüz iletişim yoluyla sağlanmaktadır. Blom ve Chaplin (1989: 6)’e göre günlük iletişimimizin %70’inin sözel olmayan düzeyde gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

Joyce (1984: 5) “öğretmen olmak çift yönlü radyoya benzer, eğer alıcı açık değilse konuşmanın hiçbir faydası yoktur” demiştir. Bu cümleyi günümüze uyarlarsak radyo benzetmesini kullanmak çok yeterli olmayacaktır. Çünkü günümüzde hızla değişen teknoloji ile artık sadece dinlemek yeterli olmamaktadır. Görsel uyaranlar artık çok önemlidir. The Economist dergisinde yer alan, dış görünüşe verilen önemi saptamak amacıyla 30 ülkede otuz bin kişi ile gerçekleştirilmiş bir araştırmanın sonuçlarına göre Türkiye %19 olan dünya ortalamasını aşarak %36 ile dördüncü sırada yer almıştır (Gürel, 2003: Ek-1). Bu araştırmanın sonuçları Türkiye özelinde öğrencinin öğretmeni algılamasında sadece işitsel uyaranların değil görsel uyaranların da önemli oluşuna ışık tutmaktadır. Bu noktada öğretmenin öğrenci tarafından nasıl algılandığı önem kazanmaktadır.

Görsel uyarıların içinde öğretmenin beden dilini iyi kullanması önde gelen etkenler arasında sayılabilir. Öğrencinin ilgisini derse çekmek, onlarla iyi iletişim kurabilmek, öğrenme ortamını etkin bir eğitim ortamına dönüştürmek öğretmenin alan ve yöntem bilgisi kadar beden dilini kullanmasıyla da ilgilidir.

Schober (2007: 116)'e göre, sözsüz iletişim açısından anlam taşıyan beden dili, kişinin duygu ve düşüncelerini karşısındakine iletirken kullandığı hareketler, jestler, mimikler ve vücut duruşundan oluşan değerler bütünüdür. Beden dilini okumayı ve kullanmayı bilmek birçok meslekte mesleğin gereklerini yerine getirmek açısından önemlidir. Büyük gruplar karşısında konuşan, öğrencilerinin derse olan ilgilerini artırmak ve onları motive etmek zorunda olan, sosyal davranışlara öncülük eden, duygu ve çelişkilerin üstesinden gelmek zorunda olan öğretmenlerin beden dilini kullanımı da son derece önemlidir.

Amerikalı psikolog Rosenthal 70'li yıllarda yaptığı araştırmada "Pygmalion etkisi"ni incelemiştir ve bu araştırma dünyada büyük yankılar uyandırmıştır. İsmi efsanedeki Kıbrıs kralı Pygmalion'un kendi yaptığı ideal kadın heykeline aşık olmasından alan araştırma bir öğretmenin öğrenci üzerindeki tasavvuru üzerine kurulmuştur. İlkokul öğretmenlerine güvenilir bir zeka testi sonucuna göre öğrencilerinden %20'sinin mutlaka derslerinde ilerleme göstereceği söylenmiş ve sözde başarılı olarak seçilen öğrencilerin listesi verilmiştir. Sekiz ay sonrasında yapılan testte adı belirtilen öğrencilerin gerçekten başarılarının arttığı saptanmıştır. Bu sonucun elde edilme nedeni öğrencilerin zeka seviyesi değil, öğretmenlerin öğrencilerinin büyük ilerleme kaydedeceğine inanmalarıdır. Öğrenciler hakkındaki pozitif beklentiler, öğretmenlerin onlarla daha çok ilgilenmesine, onlara güvenmesine yol açmıştır. Pygmalion etkisi genellikle bedensel-dilsel sinyaller sonucunda ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler, kendileriyle tatlı bir sesle konuşulması, onlara gülümsenmesi, bakışma ve tasdikleyici baş sallamalar sayesinde, ilgi, cesaret ve pozitif takviye görmüşlerdir. Zorluk çıktığında ise öğretmenler daha fazla sabırlı olmuş ve azarlayarak güvensizlik ortamı oluşturmaktan kaçınmışlardır (Schober, 2007: 105-106). Bu araştırma genelde göz ardı edilen beden dilinin özellikle öğretmenlik mesleği için ne derece önemli olduğu ortaya koymaktadır.

Özellikle sanat alanlarında dolayısıyla müzikte beden dilinin kullanımı daha da anlam kazanmaktadır. Çünkü müzik ve hareket birbirinden ayrılmaması gereken bir bütündür. Hareket ve müziğin iç içe geçtiği dans sanatının, müzik eğitimcilerine önemli katkı sağlayacağı düşüncesi giderek yaygınlaşmaktadır. Beden dilini doğru kullanma ve doğru iletişim kurma yetilerinin kazanılmasında dans önemli bir yer tutmaktadır.

Paulson, dansı, “hissetmek, anlamak ve iletişim kurmak için hareketin araç olduğu bir sanat dalı” olarak tanımlamaktadır (Paulson, 1993; Lin, 2005:1’deki alıntı). Stinson’a göre dans “bilme yoludur; dünyayı anlama ve iletişim kurma yoludur” (Stinson, 1991; Lee, 1998: 38’deki alıntı). Bu tanımlara ek olarak, birçok tanımda dansın bir iletişim aracı olması yanında sağlıklı, canlı, işbirliğine yatkın, kültürlenmiş, hassas, zarif, kendini bilen, yaratıcı bireyler yetiştirilmesine yardımcı olan bir eğitim aracı olduğuna vurgu yapılmaktadır (Lin, 2005; Gilbert, 2005; Koff, 2000; Lee, 1998; Overby, 1992; Kraus & Chapman & Dixon, 1991).

Danstan sıklıkla bir dil olarak söz edilir. Gulbekian’a göre dans insan hareket tarihinin, kültür tarihinin ve iletişim tarihinin bir parçasıdır. Bu durum, dil gelişimine benzer ve bir bütün olarak insan toplumunun gelişiminden ayrılamaz. Dans kendine has dili ile azımsanamaz, eşsiz ve temel iletişim şeklidir, dans kültürle işlenir, insan hareketinden ve insan iletişim ihtiyacından ortaya çıkar (Brinson, 1980: 8).

Tüm dans türlerinde bedeni tanımak ve onu nasıl kullanacağını bilmek olanaklıdır. Ancak profesyonel birer dansçı olmalarının beklenmediği öğretmenlerin bedenlerini tanımak ve bedenlerini birer iletişim aracı olarak kullanmalarının yanı sıra derslerinde yaratıcı öğrenme ortamları oluşturmalarını ve kendi yaşadıkları yaratıcı süreci öğrencilerine de yaşatacakları düşünülmektedir. Yaratıcı dans bu beklentiyi karşılayacak en uygun alanlardan biridir. İnsanlar çeşitli amaçlarla dans ederler. Sosyal olarak, arkadaşça, eğlenmek için veya bir seyirci topluluğu için dans ederler. Bazen de en derin duygularıyla birlikte iletişim kurmak için dans ederler. Bu, yaratıcı dansın hedefidir: *hareketler aracılığı ile iletişim kurmak*.

Bedenini bir iletişim aracı olarak kullanabilen bir öğretmenin öğrencilerinde de bu yetiyi geliştirebilmesi için öncelikle bunu yapabileceğine inanması, kendisini bu konuda yeterli bulması gereklidir. İletişim kurma becerisini geliştirmede önemli bir etken sayılabilecek olan dansın etkin bir araç olarak kullanılabilmesinde öğretmen adayının dansla ilgili olarak kendisini yeterli hissedebilecekleri bir öğrenme süreci yaşaması önemlidir. Bu durum doğrudan özyeterlik algısı ile ilgilidir. Özyeterlik kişisel kapasite ile (Bandura, 1997: 11) “bu işi başarabilecek miyim?” sorusunun cevabı ile ilgilidir. Özyeterlik, bireyin karşılaştığı işi başarma yeterliğine sahip olmasıyla ilgili algıdır. Özyeterlik yargısı hangi aktivitelerde yer alacağımızı, bir durum karşısında ne kadar efor sarf edeceğimizi ve bir durumu bekleme veya o durumun içinde yer alma anındaki duygusal tepkilerimizi etkileyen yargılardır (Pervin & John, 2001: 447).

Özyeterlik algısı insan davranışlarını çeşitli şekillerde etkileyebilir. Bunlar üç boyutta incelenebilir:

1- Seçim: İnsanlar başaracaklarına inandıkları görev ve etkinlikleri seçme eğilimindedir. Aynı zamanda başarısızlığa uğrayacaklarını düşündükleri görev ve etkinliklerden kaçınma eğilimindedirler (Ormrod, 1999: 134).

2- Çaba ve devamlılık: Özyeterlik inançları insanın bir iş yaparken ne kadar çaba sarf edeceğini ve bir sıkıntıyla karşılaştığında ne kadar süreyle efor sarf etmeye devam edeceğini belirler (Bandura, 1989; aktaran Reeve, 2001: 220). Yüksek özyeterlik inancına sahip olan insanlar bir görevi tamamlamak için çaba sarf etme eğilimindedirler; bir engelle karşılaştıklarında göreve devam etme eğilimindedirler. Düşük özyeterliğe sahip öğrenciler belirli bir görev için az çaba harcarlar ve bir zorlukla karşılaştıklarında çok çabuk vazgeçerler.

3- Öğrenme ve başarma: Yüksek özyeterliğe sahip öğrenciler düşük özyeterliğe sahip öğrencilerden daha çok öğrenme ve başarmaya eğilimlidir. Bu durum aynı yetenek seviyesine sahip öğrenciler arasında da görülmektedir. Başka bir deyişle eşit yetenek seviyesine sahip öğrencilerden, görevi başarı ile tamamlayacağına inananlar inanmayanlara göre daha başarılı olmaktadır (Ormrod, 1999: 134).

Yukarıda sayılan davranış değişikliklerinin gerçekleşmesi;

- öğretmen adaylarının kendilerini belli bir konuda yeterli hissetmelerine,
- öğrenme sürecindeki kazanımlarını yaşamlarına ve mesleklerine yansıtma yoluna ulaşabilen.

Bu bilgilerin ışığında şu saptamaları yapabiliriz:

1.Öğretmen iletişim becerileri geliştiği oranda iyi bir eğitimcidir.

2.İletişim becerilerinin gelişmesinde çeşitli etkenler olabilir. Dans bu etkenlerin içinde önemli bir yer tutar.

3.Dans, kolay bir süreç değildir. Dans sürecini kolaylaştırıcı olarak; katılanların yaratıcı olabilecekleri bir sürecin işletilmesi, katılımcıların sürece katkıda bulunarak kendilerini yeterli hissetmeleri ve bu sayede özgüven duygusunun da gelişebileceği bir öğrenme sürecini gerekir.

4.Bu öğrenme sürecinin gerçekten etkili olup olmadığının ölçülmesi gerekir.

5. Bu da geçerli ve güvenilir ölçme araçlarını gerektirir.

Son yıllarda ülkemizde öz-yeterlikle ilgili çalışmalarda artış görülmektedir. Müzik eğitimi ve öz-yeterlik ilişkisini araştıran çalışmalar ise sınırlı sayıdadır (Otacıoğlu, 2008; Özmenteş&Özmenteş, 2008; Uçal, 2007). Beden dili ve dans ile öz-yeterlik arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmaya ise ulaşılabildiği kadarıyla rastlanmamıştır. Bu gereklilikten yola çıkarak geçerli ve güvenilir bir beden dili ve dansa ilişkin değerlendirme formu geliştirilmesi düşünülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı geçerli ve güvenilir bir beden dili ve dansa ilişkin öz-yeterlik değerlendirme formu geliştirmektir. Araştırmanın nitelikli müzik öğretmeni yetiştirilmesine önemli katkılar getireceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırma Dokuz Eylül Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalında eğitim gören “Oyun, Dans ve Müzik” dersini almış 189 kişi ile gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Ölçek maddelerinin oluşumuna temel oluşturması açısından 2006-2007 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıfında okuyan ve Oyun, Dans ve Müzik dersini almış olan öğrencilere “Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı dans etkinlikleri sonunda kendilerini hangi noktalarda yeterli hissettikleri” ile ilgili sorular yöneltilmiş ve bu konudaki görüşlerini yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir. Bu kompozisyonlara içerik analizi uygulanarak ölçek için uygun olduğu düşünülen görüşler saptanmıştır. Öndeneme formunda yer alan 5 madde, önceden geliştirilmiş özyeterlik ölçeklerinden (Haşlamam & Aşkar, 2007; Murrock, 2007; Uçal, 2007; Sinden, 1999; Katula, 1992; Schwarzer & Renner, tarihsiz) seçilen maddelerin beden dili ve dansa uyarlanmasıyla oluşturulmuş. Diğer 50 madde ise ilgili literatür ışığında, yazılan kompozisyonlardan saptanan görüşlerin maddeleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Oluşan 55 maddelik öndeneme formu yaratıcı dans alanında yetkin 2 müzik eğitimcisi ile 3 eğitim bilimcinin görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşü sonrasında 4 madde formdan çıkarılmış, 2

madde ise yeniden düzenlenmiştir. Bu işlemler sonrasında 51 maddelik öndeneme formu elde edilmiştir. Formda yer alan her bir maddeye verilen cevaplar “Hiçbir zaman”, “Nadiren”, “Kararsızım”, “Genellikle” ve “Her zaman” seçeneklerinden oluşan beşli Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Öndeneme formu Dokuz Eylül Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalında eğitim gören “Oyun, Dans ve Müzik” dersini almış 189 kişiye araştırmacı tarafından ders saatlerinde uygulanmıştır. Uygulama yapılan öğrencilere araştırmanın amacı anlatılmış ve araştırmaya katılmalarının zorunlu olmadığı belirtilmiştir. Katılan öğrencilerin ifadeleri cevaplandırırken kendilerini rahat hissetmeleri için ad ve soyad yazmamaları istenmiştir. İfadelerin cevaplandırılması yaklaşık 20 dakikada tamamlanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 11.0 paket programı kullanılmıştır. İç tutarlık göstergesi olan Cronbach alfa değeri hesaplanmış, maddelerin ayırt edicilik gücünün belirlenmesi için madde-test korelasyonuna bakılmış ve formun yapı geçerliği için faktör analizi yapılmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Ölçek geliştirirken temel amaç, güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı oluşturmaktır. Güvenilir olmayan bir ölçek geçerli de olamayacağından bu durumda geçerliğinin saptanmasına gerek yoktur. Bu sebeple ölçeğin öncelikle güvenilirliğinin saptanması gerekir (Tavşancıl, 2002:152). Bu yargıdan yola çıkılarak öncelikle ölçeğin güvenilirliği araştırılmış ve maddelerin madde-test korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. 51 maddeden oluşan öndeneme formunun madde-test korelasyon katsayıları 0,03 ve 0,69 arasında değer bulmaktadır. Bu sonuçlara göre 12 maddenin madde-test korelasyon katsayılarının 0,40’ın altında olduğu görülmüştür. Bu 12 madde ölçekten çıkarılmış ve kalan 39 madde için tekrar madde-test korelasyonu hesaplanmıştır.

Bu işlemin ardından formun faktör yapılarını belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Verilerin ve örneklemin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek için uygulanan Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı .91 ve Barlett testi anlamlı (.000) bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda madde-test korelasyon hesaplamaları sonrasında ölçekte kalan 39 maddeden 5 tanesinin 0,40’ın altında değer verdikleri görülmüş ve bu maddeler de ölçekten çıkarılmıştır.

Bu işlemten sonra kalan 34 maddelik ölçeğin iç tutarlılık katsayısını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda nihai ölçeğin Cronbach Alpha

güvenirlik katsayısı 0,95 olarak bulunmuştur. Madde-test korelasyonu ve faktör analizi hesaplamaları sonrasında nihai ölçekte kalan 34 madde için tekrar madde-test korelasyonu hesaplaması yapılmıştır. Tablo 1’de Beden Dili ve Dansa İlişkin Değerlendirme Formundaki maddelerin madde-test korelasyon katsayıları yer almaktadır.

Tablo 1. *Beden dili ve dansa ilişkin değerlendirme formundaki maddelerin madde-test korelasyonu sonuçları*

Madde Numarası	Madde-Test Korelasyon Katsayısı	Madde Numarası	Madde-Test Korelasyon Katsayısı
1	0,47	18	0,55
2	0,46	19	0,47
3	0,42	20	0,61
4	0,59	21	0,66
5	0,62	22	0,59
6	0,43	23	0,42
7	0,55	24	0,52
8	0,56	25	0,63
9	0,57	26	0,68
10	0,60	27	0,56
11	0,64	28	0,66
12	0,63	29	0,58
13	0,72	30	0,60
14	0,65	31	0,69
15	0,69	32	0,68
16	0,55	33	0,69
17	0,42	34	0,63

Tablo 1’de görüldüğü gibi Beden Dili ve Dansa İlişkin Değerlendirme Formundaki maddelerin madde-test korelasyon katsayıları 0,42 ile 0,72 arasındadır. Bu sonuçlara göre ölçekte yer alan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt edebildiği (Büyüköztürk, 2005: 171) söylenebilir. Nihai ölçekte kalan 34 maddenin faktör yük değerleri tekrar hesaplanmıştır ve maddelerin tek faktörde toplandıkları belirlenmiştir. Tablo 2’de “Beden Dili ve Dansa İlişkin Değerlendirme Formu”ndaki maddelerin faktör yük değerleri yer almaktadır.

Tablo 2. *Beden dili ve dansa ilişkin değerlendirme formundaki maddelerin birinci faktördeki yük değerleri*

Madde Numarası	Faktör Yük Değeri	Madde Numarası	Faktör Yük Değeri
1	0,58	18	0,55
2	0,64	19	0,64
3	0,62	20	0,64
4	0,53	21	0,64
5	0,56	22	0,67
6	0,62	23	0,65
7	0,60	24	0,59
8	0,67	25	0,61
9	0,74	26	0,64
10	0,73	27	0,64
11	0,65	28	0,60
12	0,68	29	0,78
13	0,62	30	0,61
14	0,48	31	0,69
15	0,52	32	0,61
16	0,49	33	0,61
17	0,61	34	0,54

Tablo 2’de görüldüğü gibi Beden Dili ve Dansa İlişkin Değerlendirme Formundaki maddelerin faktör yükleri 0,48 ve 0,78 arasında değer bulmaktadır. Bu sonuçlara göre testin geçerli olduğu (Büyüköztürk, 2005: 169) söylenebilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada Beden Dili ve Dansa İlişkin Değerlendirme Formu geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 51 maddeden oluşan öndeneme formu Oyun, Dans ve Müzik dersini almış 189 kişiye uygulanmıştır. Analizler sonucunda öndeneme formundan madde-test korelasyon değeri 0,40’dan düşük olan maddeler çıkarılmıştır. Yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonucunda faktör yük değeri alt sınırı olarak 0,40 belirlenmiştir. Maddeleri tek faktörde toplanan 34 maddelik formun Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,95 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara dayanarak Beden Dili ve Dansa İlişkin Özyeterlik Değerlendirme Formu’nun geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Hazırlanan ölçek müzik öğretmeni adaylarına hitabetmektedir. Beden Dili ve Dansa İlişkin Özyeterlik Değerlendirme Formunun ilk 5 maddesi ekte sunulmuştur.

Bu doğrultuda Türkiye’deki eğitim fakülteleri bu ölçek aracılığıyla müzik öğretmeni adaylarının beden dili ve dansa ilişkin yeterliklerini

betimlemelidirler. Elde ettikleri sonuçlar doğrultusunda “Oyun, Dans ve Müzik” dersi ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapmalıdır. Bu, öğrencileri ile iyi iletişim kurabilen ve aynı zamanda yaratıcı eğitim ortamı oluşturabilen müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi açısından oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy, The Exercise of Control*. New York: W.H. Freeman and Company.
- Berko, R. M., Wolvin, A.D., Wolvin, D.R. (1992). *Communicating*. (Fifth Edition), USA: Houghton Mifflin Company.
- Blom, L.A. & Chaplin, L.T. (1989). *The Moment of Movement, Dance Improvisation*. USA: University of Pittsburgh Press.
- Brinson, P.(1980). Towards a Sociology of Dance with Music, *The Fourth National Symposium of the Musicological Society of Australia*. Perth, Australia.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *Veri Analizi El Kitabı*. 5. Basım. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (2002). *Yeniden İnsan İnsana*. 27. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dökmen, Ü. (2008). *İletişim Çatışmaları ve Empati*, (38. Baskı), İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gilbert, A. G. (2005). Dance Education in the 21st Century, *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 76 (5), 26-35.
- Gürel, E. (2003). *İletişim ve Toplum Ders Notları*, İzmir: Üniversiteliler Ofset.
- Haşlaman,T., Aşkar, P. (2007). Programlama Dersi ile İlgili Özdüzenleyici Öğrenme Stratejileri ve Başarı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 110-122.
- Joyce, M. (1984). *Dance Technique For Children*, Mayfield, USA.
- Katula, J.A. (1999). “Environmental Influences on Exercise Self-Efficacy, Social Physique Anxiety, and Physical Self-Esteem”, University of Illinois at Urbana-Champaign, Umi No:9953060.
- Koff, S.R. (2000). Toward a Definition of Dance Education. *Childhood Education*. 77 (1), 27-31.

- Kraus, R. & Chapman, H. S. & Dixon, B. (1991). *History of the Dance in Art and Education*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Lee, K.(1998). "Guidelines for Creative Dance Instruction for Kindergarten Children in Korea", School of Education New York University, USA. UMI No: 9908275.
- Lin, C.M. (2005). "Perception of Dance Instructors Regarding General Dance Education Curricula in Taiwan", The University of South Dakota, USA. UMI No: 3188198.
- Murrock, C.J. (2007). "Dance and Physical Activity in African American Women", Case Western University, Umi No: 3230940.
- Ormrod, J.E. (1999). *Human Learning*, (Third Edition), USA: Prentice-Hall, Inc.
- Otacıoğlu, S.,G. (2008). Müzik Öğretmenliği Okul Deneyimi I Uygulamalarına Katılan Öğretmen Adaylarının Öz-etkililik-Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32 (1), 163-170.
- Overby, L. Y. (1992). Status of Dance in Education. *ERIC Digest*. Retrived on June 19, 2005 <http://eric.ed>.
- Özmenteş, G.& Özmenteş, S. (2008) Müzik Yeteneğine Yönelik Özyeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi, *1. Ulusal Ölçme ve Değerlendirme Kongresi*. 14-16 Mayıs 2008, Ankara.
- Pervin, L. A., John, O.P. (2001). *Personality, Theory and Research*, (Eighth Edition), USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Reeve, J. (2001). *Understanding Motivation and Emotion*, (Third Edition), USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Schober, O. (2007). *Beden Dili*. (7. Baskı), İstanbul: Arion Yayınevi.
- Schwarzer, R. (tarihsiz). "Health-Specific Self-Efficacy Scales". Retrived on May 21, 2008. <<http://www.Ralfschwarzer.de/>>.
- Sinden, L. M. (1999). "Music Performance Anxiety: Contributions of Perfectionism, Coping Style, Self-Efficacy and Self-Esteem", Arizona State University. Umi No: 9923872.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Uçal, C. E. (2007). “Aktif Öğrenmenin Müzik Teorisi Dersine İlişkin Akademik Başarı, Tutum, Özyeterlik Algısı ve Yüklemeler Üzerindeki Etkileri”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EK

BEDEN DİLİ VE DANSA İLİŞKİN ÖZYETERLİK DEĞERLENDİRME FORMU	Hiç bir zaman	Nadiren	Kararsızım	Genellikle	Her zaman
1. Duygularımı beden diliyle ifade edebilirim.					
2. Dans ederken utanıyorum.					
3. Yanlış hareket etme korkusu olmadan özgürce dans edebilirim.					
4. Grup içinde dans etmekten zevk alırım.					
5. Grubun solist dansçıya ihtiyacı olduğunda solist ben olabilirim.					